

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LVII. ÉVF.

1926. MÁJUS — NOVEMBER.

2. FÜZET.

PÉTERFI DÉNES.

(1851—1925.)

A „Keresztény Magvető“ olvasói jól tudják, hogy ki volt *Péterfi Dénes*. 1925 május 15-én bekövetkezett halálával egy nemes, gazdag és bölcs lélek szállott át e földi világból a halhatatlanság hazájába. Amíg közöttünk volt, addig nem is ismertük, nem is értékeltük kellően. Eltávozásával látjuk, hogy mekkora úr maradt utánna. Nem a látszat embere volt. Nem a könnyű sikereket hajszolta. Az életnek nem az alantjáró útjait választotta. Mindig magasan szárnyalt s mindenben az igazi értéket kereste. A világ tülekedő lármájától szerényen visszavonult s a sokaság zajos tapsait nem kereste. Nem tartozott a „mellveregető“ és a mai értelemben vett „szereplő“ emberek közé, szemeit nem azokra irányította, amelyek láttatnak és mulandók, hanem azokra, amelyek örökkévalók. A magányba vonzotta elmélyedni szerető lelke. Ez a nagy szellemek sajátsága, akik magukban találják meg azt, amit mások a külvilágtól várnak.

Szép talentumjait, gazdag tehetségeit nem fitogtatta; de lelke elég erős volt arra, hogy keservét is egymaga hordozza. Ki hallott valaha tőle panaszt vagy zúgolódó beszédet, amire pedig neki is oka lehetett volna? A legkisebb külső kellemetlenség érintésére visszahúzódott a saját érzékeny, lelki házába s filozófiai magaslatról nézte az élet hiábavalóságai fölött tülekedő embereket. Azok közé tartozott, akiket a költő így jellemez:

„Vannak néhányan csöndes emberek,
A bánatot mélyen titkolva rejtik,
Szavuk nem vádol, könnyük nem pereg,
Hanem a nevetést — azt elfelejtik“.

(Farkas Imre.)

Ennek a nemes és gazdag léleknek elvonulása, nem tétlen keleti álmodozás, nem üres szemlélődés volt, hanem a megtermékenyülésnek, a teremtésnek s a szebbnél szebb gondolatok megszületésének a pillanataivá lettek. Míg sokan kívülről várják az ihletet, addig ő lelke mélységes bányájából hozta fel a legszebb kincseket. Nem adatgyűjtő volt az élet nagy mezején, hanem önálló úton járó teremtő szellem. Mint a kagyló a tengerek mélységes csöndjében állandóan termi a drága gyöngyöket: úgy az ő lelke is nehéz vívódások árán állandóan

gazdagította a szellem-világot, de különösen a mi unitárius lelki életünket. Amit ez a lélek termelt, az csakugyan mind drágagyöngy s örök időkre szóló értéke marad az unitárius szellem történetének. A „Keresztény Magvetőnek“ ama 33 évi folyama, amelyeknek nem csupán szerkesztője, de nagy részben írója is volt, azok az egyházi beszédek, melyek 35 éven a kolozsvári templom szószékéről vagy a Jézus asztalánál hangoztak el, egyaránt bizonyosságot tesznek az ő eredeti gazdag lelkéről és választékos emelkedett írásművészetéről. Minden munkája az unitárius egyházi irodalomnak egy-egy gyöngyszeme s ezeknek méltó koronája a folyóiratunkban olvasható „Emlékei“. Nemcsak a kolozsvári unitárius templomnak, hanem egész Erdélynek közkedvelt szónoka volt, aki szépen kidolgozott s művésziesen előadott beszédeivel fényt és melegséget varázsolt különben ridegnek tetsző istentiszteleinkbe is. Magas elvi szempontjai voltak az egyházi szónoklatról és azokat valószínűsítette meg a gyakorlatban is.

Az emberek nagy részét erejüknek a tudata és a koronkint elért szép sikerek elbizakodottá teszik. Ő maga volt a megtestesült szerénység. Nagy igények, utolérhetetlen vágyak nem nyugtalanították lelkét. Szinte tulságba mént igénytelenségével. Egy hűségese életárs mellett a családi élet küszöbén belől feltalálta minden örömet. Ezenkívül óvatosan került mindenemű külső ünnepeletést. Amikor az U. I. T. kiváló irodalmi működésének elismerésül tiszteletbeli taggá választotta, túlradó érzékenységgel mondott köszönetet a megtiszteltetésnek eme szerény megnyilvánításáért is.

Amilyen szerény volt élete, éppen olyan szerényen, szinte észrevétlenül vonult vissza arról a munkamezőről, amelyen 35 éven keresztül mint lelkész és tanár olyan mélyen szántott s ahol mindig aranyszemű, tiszta búzát vetett a lelkekbe. Nyugalomba vonulása óta kizárólag a családi körben emlékeiből és emlékeinek élt. Nem vett részt azokban a kicsinyes harcokban, amelyekben emberek emberek ellen küzdenek. Szelleme magasabb tájakon járt, ahonnan az igazi bölcs nyugalomával figyelte az alatt nyüzsgő emberek túlekedését. Ebben a szemlélődésben érte 74 éves korában a halál s elhagyta ezt a világot, amely nem az ő világa volt. Múlандó része a házsongárdi temetőben a Kriza, Kovács János, Berde, Brassai és Szász Ádám szomszédságában pihen, akikkel szellemi rokonságban volt. Anyagi és lelki hagyatéka új fényt fog deríteni nevére és áldott emlékére.

Vári Albert.

EMLÉKEK.

Szülőföldem.

Szülőföldem: Erdővidék. Gyermekkorom emlékei e szép vidékhez fűződnek. A háromszéki „Szépmező“-vel határos Erdővidék az én hazám. Itt láttam először a napsugarat Középjátán, itt töltöttem első éveimet, ide száll lelkemből vissza az édes emlékezet. Innen lebegnek felém azoknak alakjai, akiket szerettem: atyámé, ki a nagyajtai Péterffi családnak volt katonai iskolában növekedett tagja s az 1848-iki önvédelmi harcot vitézséggel végig harcolta; anyámé, ki a középjátai Szabó és az árkosi Tegző és Biró családokkal rokon Szóts Anna; mindamaz ismerősöké, kik egy néptől származnak, mely dicső múlttal szentelte meg e vidéket s jóvendőjét bizalommal köti hozzá.

Emlékeim le a négy éves korig visznek szülőim körében és a két helységben vissza. Amire én e korból tisztán emlékszem, hogy szülőim származásvonalán hol Középjátán a családi tüzhelynél, hol Nagyajtán tartózkodtam keresztzüleimnél. Csakis öntudatom ébredése kérdeztethette akkor velem: hogy „miért visznek Nagyajtára engem?“ s megértettem, hogy azért, mert atyám ott született és engemet ott kereszteltek meg. Ah, boldog pillanat, amikor nyilni kezd látásom, mikor kezdek kinézni és tovább nézni az udvaron; mikor a környezet benyomásait magamba fogadhatom.

Szomszédok és távolabbiak figyelemmel kísérik a fejlődő gyermeket. Érdekli, hogy a hős katona (huszárkapitány) és a „nagy asszony“ leányának fia mennyire növekedett, hogy már jár az iskolába. Járt és tanult írni és olvasni. De amellet, hogy törekedett a tudás eszközeit az egyszerű falusi iskolában elsajátítani és amit ott tanítottak, megtanulni — figyelve hallgatta az iskolán kívül az elbeszéléseket, miket a közelmúlt eseményeiről regéltek. Csodálta, hogy harcoltak a tömösi szorosban az orosz ellen a magyar honvédek, hogy mentették meg Berde Mózsá és Gábor Áron az ellenségtől Háromszéket; s szomorúság fogta el, hogy a lezajlott csaták után oly sokáig kellett azoknak bujdosniok, kik védték honjukat. Egy vitéz faj életének közösségébe kapcsolták be ezek a zsendülő gyermeket, ki azután még többet tanult s mindig szeretettel olvasott véreinek főlemelő és tanulságos történelméből.

Azonban leginkább bámultam magát a szülőföldet. Ahogy kapunk küszöbén kiléptem, egy magas hegyet láttam néhány lépéssnyire magam előtt, melyet közönségesen „Vashágó“-nak hívnak. Nyílegyenesen tör e hegy a magasba; alant a mély völgy s közvetlenül mellette e fellegekbe érő hegy, oldalán letarlott, tetején cserfákkal borított hegy. Föl-föl néztem arra...